

UCHWAŁA NR IV/13/2014
RADY MIASTA BARTOSZYCE

z dnia 30 grudnia 2014 r.

**w sprawie : przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie dla Miasta Bartoszyce na lata 2015 – 2018.**

Na podstawie art. 18, ust. 2, pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013r. poz. 594 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 2, pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) Rada Miasta Bartoszyce uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Bartoszyce na lata 2015 – 2018, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Bartoszyce.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta

Leonard Boiwko

Załącznik
do uchwały nr IV / 13 /2014
Rady Miasta Bartoszyce
z dnia 30 grudnia 2014r.

**Program Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie dla Miasta Bartoszyce
na lata 2015-2018**

Bartoszyce 2014

I. WPROWADZENIE

Od kilkunastu lat zaczyna przebijać się do świadomości społecznej problem przemocy w rodzinie. Początkowo problem ten był marginalizowany i przemilczany. Stopniowo jednak zaczęto podejmować różne działania mające na celu łagodzenie skutków społecznych tego zjawiska.

Próbą podjęcia celowych, zamierzonych oraz jednolitych działań na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie w Polsce jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493). Ustawa ta została uchwalona „w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie”. W ten sposób zrobiony został pierwszy krok ku podniesieniu świadomości społecznej w zakresie zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie. Nadano działaniom z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie ramy prawne, podnoszące tym samym rangę zadań realizowanych przez instytucje rządowe, samorządowe i pozarządowe.

Pomimo tego, iż przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania, to zdaniem specjalistów rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce. Wymaga on podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania, którego realizacja powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa życia codziennego.

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2018 jest realizacją Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz. U. z 2005r. Nr. 180, poz. 1493) o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zgodnie z którą do zadań własnych należy opracowywanie programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowych programów korekcyjno– edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Program jest skierowany nie tylko do różnego rodzaju służb społecznych, instytucji czy organizacji pozarządowych, ale także do lokalnej społeczności oraz do wszystkich tych, którzy na co dzień są świadkami przemocy, doznają przemocy lub też ją stosują. Program ten ma także charakter profilaktyczny i edukacyjny. Ma on zmienić wiele funkcjonujących w naszej świadomości mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie. Szczególnie tych mitów i stereotypów, które służą jako argument do stosowania przemocy lub też do jej usprawiedliwiania, ukrywania maskowania i bagatelizowania, np. „przemoc w rodzinie to jej

prywatna sprawa i nikt nie powinien się wtrącać”, „przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego”, „przemoc ma miejsce tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary”, „jeśli ktoś jest bity, to znaczy, że na to zasłużył”, itp.

Celem programu, do osiągnięcia którego ma pośrednio przyczynić się realizacja zadań zaplanowanych w programie, jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie.

Cele zawarte w programie odnoszą się do całego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie.

Zakładając, że niniejszy program będzie stanowił wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i będzie realizowany wielopoziomowo przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, oczekuje się, iż przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących mu innych zjawisk patologicznych oraz poprawy kondycji rodzin.

II. TEORETYCZNE PODSTAWY ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

Rodzina jest podstawowym elementem struktury społecznej. Jest niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, poglądy, styl życia, system norm i wartości. Ważną rolę w rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy członkami rodziny, oparte na miłości i zrozumieniu.

W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Relacje wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyka rodzin o różnym statusie społecznym. Jest zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątplenia należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie. Mimo, że w relacjach międzyludzkich istniała od zawsze, niestety mówiono o niej niewiele. Przemocy domowej nie postrzegano jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny, to jest takiego, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, czasem tragicznych skutków, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw. Ujawniano jedynie wyjątkowo okrutne i budzące sprzeciw społeczny pojedyncze zdarzenia z historii rodzin,

w których doszło do tragedii zapominając, że dla wielu ludzi dom rodzinny jest miejscem zagrożenia, poniżenia, terroru, lęku, rozpacz, a dramaty które przedostały się do wiadomości publicznej są skutkiem wieloletnich cierpień, tym boleśniejszych, że rozgrywanych przy ogólnej społecznej akceptacji.

Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe, dając o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej.

II.1. Definicja przemocy w rodzinie

Mówiąc o zjawisku przemocy oraz o sposobach jej przeciwdziałania, a także pomocy ofiarom i sprawcom, konieczne jest na wstępie zdefiniowanie najważniejszych pojęć związanych z tym tematem. W słowniku języka polskiego przemoc jest definiowana jako: *fizyczna przewaga wykorzystana do czynów bezprawnych dokonywanych na kims, narzucona bezprawnie władza, panowanie.*

Według definicji zawartej w art. 2 pkt. 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. nr.180, poz. 1493 z późn. zm.) przemoc to: *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1 (członek rodziny– osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

Przemoc w rodzinie (przemoc domowa) to zjawisko społeczne zachodzące, gdy członek rodziny lub inna osoba wspólnie mieszkająca próbuje zdominować fizycznie lub psychicznie innego członka rodziny lub osobę wspólnie mieszkającą lub gospodarującą. Jest to zamierzone i wykorzystujące przewagę siły działanie skierowane przeciw członkom rodziny, które narusza ich prawa i dobra osobiste¹. Przemoc cechuje:

1. intencjonalność – jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
2. asymetryczność sił – jedna ze stron ma przewagę nad drugą;
3. naruszenie praw i dóbr osobistych ofiary;

4. narażenie ofiary na ból i cierpienie.

II.2. Rodzaje i dynamika przemocy

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się przede wszystkim faktem, że pomiędzy sprawcą a ofiarą istnieje bliska więź. Można więc mówić m.in. o przemocy rodziców wobec dzieci, przemocy wobec partnera w związku, przemocy wobec osób starszych oraz niepełnosprawnych w rodzinie.

Ze względu na formę oddziaływania na osobę krzywdzoną wyróżnić można przemoc bezpośrednią, gdy osoba doznaje przemocy czynnej lub biernej oraz przemoc pośrednią, gdy osoba jest świadkiem przemocy wobec innych ponoszonych przez nich konsekwencji.

Przemoc przyjmuje różne formy. Wyróżnia się następujące odmiany przemocy:

- **przemoc fizyczna** – w swej czynnej postaci przybiera działania bezpośrednie z użyciem siły, których rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie, np. popychanie, obezwładnienie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, duszenie, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni. Forma bierna przemocy fizycznej przejawia się w zakazach mówienia, chodzenia, załatwiania potrzeb fizjologicznych lub zamknięciu osoby doznającej przemocy w areszcie domowym.
- **przemoc psychiczna** – to działanie prowadzące do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, wykorzystujące różnorodne mechanizmy psychologiczne, np. wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągła krytyka, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb, szantażowanie. Przemoc psychiczna może polegać również na niszczeniu przedmiotów mających wartość dla osoby poniżanej. Przemoc psychiczna nie pozostawia śladów widocznych „gołym okiem”, nie ma dla niej skali aby można było ustalić rozmiar krzywdzenia psychicznego.
- **przemoc seksualna** – to zmuszenie osoby (ofiary) do aktywności seksualnej wbrew jej woli, bez pytania o jej zgodę, jak również w sytuacji gdy obawia się odmówić sprawcy. Przymus polega na bezpośrednim użyciu siły fizycznej przez sprawcę, na gróźbach użycia siły lub emocjonalnym szantażu.
- **przemoc ekonomiczna** – działanie mające na celu doprowadzić do całkowitego uzależnienia finansowego ofiary od sprawcy. Przykładem takiej przemocy ekonomicznej będzie odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie

ofierze podjęcie pracy, niezaspokojenie podstawowych potrzeb materialnych rodziny, okradanie, zmuszanie do zaciągania kredytów bądź pożyczek wbrew woli np. współmałżonka.

- **zaniedbanie**– to zjawisko społeczne odnosi się w szczególności do relacji dziecko– rodzic. Będzie to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych dziecka oraz brak zapewnienia właściwej uwagi i troski rodzicielskiej m.in. w zakresie:

- emocjonalnego kontaktu i więzi;
- reagowania na trudności, które przeżywa dziecko;
- okazywania wsparcia, troski, zainteresowania i opieki;
- otwartości na potrzeby dziecka;
- zapewnienia odpowiednich warunków materialnych, socjalnych;
- właściwego ubioru, który będzie dostosowany do wieku i pory roku;
- opieka medyczna i edukacja;
- odpowiednie pokierowanie rozwojem.

Zaniedbanie nie wiąże się z użyciem siły, jednak może powodować poważne szkody psychiczne oraz uszczerbek na zdrowiu.

Wśród innych form przemocy wymienia się też przemoc symboliczną (polegającą na narzucaniu sposobu rozumienia rzeczywistości) oraz cyberprzemoc (przemoc z użyciem Internetu i telefonów komórkowych).

Przemoc jest procesem posiadającym swoją dynamikę w danym okresie czasu. Poniżej przedstawiono etapy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów przemocy.

Dynamika przemocy seksualnej:

- uwodzenie,
- ostra przemoc,
- utrzymywanie tajemnicy,
- ujawnienie tajemnicy,
- zaprzeczenie.

Dynamikę przemocy fizycznej (tzw. *koło przemocy*):

- narastanie napięcia,
- ostra faza przemocy (pobicie),

— „miesiąc miodowy”.

Dynamika przemocy psychicznej:

- izolacja,
- monopolizacja uwagi ofiary na sytuacji sprawcy,
- zmęczenie ofiary,
- demonstrowanie wszechmocy,
- przerzucenie odpowiedzialności na ofiarę,
- sporadyczne okazywanie pobłażliwości,
- degradacja,
- groźby,
- imputowanie partnerowi zaburzeń/choroby psychicznej.

II.3. Mechanizmy przemocy w rodzinie

Charakteryzując ofiary przemocy zauważa się, że ich zachowanie często bywa niezrozumiałe, irytujące, a wręcz zniechęcające do pomocy. Ofiary bardzo często wycofują złożoną skargę, nie chcą ukarania sprawcy, sprawiają wrażenie, że same nie wiedzą czego chcą. Istotnymi powodami, dla których osoby krzywdzone nie są świadome stosowanych wobec nich aktów przemocy i nie podejmują działań zmieniających ich sytuację, są tzw. mechanizmy przemocy. Należą do nich:

❖ **Zjawisko „prania mózgu”** – polega na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. W konsekwencji osoby doznające przemocy mają zniekształcony obraz własnej osoby, tracą poczucie własnej wartości, poczucia kontroli nad swoim życiem oraz podporządkowują się sprawcy. Metody stosowane w „Praniu mózgu” to: izolacja, poniżanie i degradacja, monopolizacja uwagi, doprowadzenie do wyczerpania, wywoływanie lęku i depresji, naprzemiennosc kary i nagrody.

❖ **Syndrom wyuczonej bezradności** - ofiara staje się bezbronna i bezradna, poddaje się, traci wolę nie tylko „walki”, ale i wolę życia. Wyuczona bezradność wynika z przekonania o bezskuteczności jakichkolwiek działań.

❖ **Zespół stresu pourazowego PTSD** - zaburzenia lękowe PTSD występują u osób narażonych na utratę zdrowia i życia, które przeżyły katastrofę, jak również były ofiarami napadów, gwałtów i innych traumatycznych wydarzeń. Objawami PTSD są m. in. zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy gniewu, złości, czujność, natarczywe wspomnienia, koszmary senne.

❖ **Proces wiktylizacji** – to inaczej przyjęcie tożsamości sprawcy. W wyniku doznawania przemocy, podejmowania nieskutecznych prób obrony siebie, a także w wyniku wtórnego zranienia spowodowanego nieprawidłowymi reakcjami otoczenia, osoba krzywdzona nabiera przekonania, że naprawdę zasługuje na takie zachowanie.

❖ **Syndrom sztokholmski** - traumatyczna więź łącząca ofiarę ze sprawcą, patologiczna wdzięczność za to, co sprawca mógł zrobić, a czego nie zrobił. Ofiary przemocy w rodzinie są wdzięczne sprawcom za drobne przywileje, które jeszcze mają, za "miodowe miesiące", za chwile spokoju i namiastkę uczucia, a czasem nawet za to, że żyją.

❖ **Mechanizm "psychologicznej pułapki"** - ofiara nie jest w stanie zrezygnować ze związku iż tego, w co tak dużo zainwestowała czasu, energii. Trwa ona w związku, który przynosi jej cierpienie, w którym jest upokarzana i nie respektuje się jej praw. Ciągłe żyje nadzieją, że jeśli bardziej się postara, to będzie lepiej. Mechanizmy przemocy obrazują, że sytuacja ofiar przemocy w rodzinie nie jest taka jak się pozornie wydaje. To nie wola czy skłonności masochistyczne powodują, że osoby doznające przemocy w rodzinie trwają w toksycznym dla nich związku, mimo ogromu doznawanych szkód. Mechanizmy przemocy oplatają ofiarę jak pajęczyna, z której trudno bez wsparcia z zewnątrz się wydostać.

II.4. Skutki przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

- **Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe**

U osób poddawanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne. Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą: poważne obrażenia ciała, wzrost częstości chorób somatycznych związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, w krzyżu lub w stawach oraz inne dolegliwości) przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji, niepewność, stany lękowe, w tym lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją, zwiększone spożycie środków psychoaktywnych, zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy. Ofiary często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienie o przestępstwie, bronią sprawcy. Zachowania te są

w psychologii tłumaczone najczęściej występowaniem: wyuczonej bezradności, zjawiska „prania mózgu” czy stresu pourazowego. Wycofanie się z aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjściu z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami. Bierność i rezygnacja są również często wynikiem technik manipulacyjnych, jakim ofiara była poddawana ze strony sprawcy, technik mających utrwalić w niej niską samoocenę i wzbudzić poczucie winy.

- **Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci**

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy w rodzinie. Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb wpływa na dalszy rozwój dziecka i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Dzieci będące ofiarami wykorzystywania seksualnego wykazują wysoki poziom depresji, poczucie osamotnienia, myśli samobójcze, zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresję, obniżenie samooceny i poczucie bezwartościowości. Maltretowanie psychiczne niekorzystnie wpływa na rozwój dzieci. Może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (brak poczucia bezpieczeństwa, niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (deficyty w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywaniu konfliktów i kreatywności) problemów afektywno-behawioralnych (agresja, samoponížanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm).

Skutki przemocy pojawiające się podczas trwania zachowań przemocowych są zaledwie początkiem destrukcyjnego wpływu przemocy domowej. Konsekwencje przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta, lub w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego. Trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków to tylko niektóre ze sposobów ucieczki od problemu przemocy w rodzinie. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ma wpływ na całe dorosłe życie. Ofiary przemocy, zwłaszcza seksualnej, mają problemy z nawiązaniem i utrzymaniem satysfakcjonujących relacji z innymi osobami. Ponadto, zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie jako elementy wpisane w rolę

kobiety. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci same staną się krzywdzącymi rodzicami.

- **Spoleczne konsekwencje przemocy w rodzinie**

Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, rany, siniaki, ale nade wszystko powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody psychiczne u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania. Przemoc domowa to także poważny problem społeczny. Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsadza go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Nie zwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.

III. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE

III.1. Statystyka przemocy w rodzinie w Polsce

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania, ponieważ nie wszystkie ofiary przemocy otwarcie przyznają się do sytuacji panującej w ich rodzinie. Wielu specjalistów wskazuje, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce, który wymaga podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania, którego realizacja powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa ofiar przemocy w rodzinie oraz ich rodzin.

W chwili obecnej procedurę „Niebieskie Karty” regulują przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w *sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”*. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Z danych statystycznych Komendy Głównej Policji wynika, że w roku 2013 Policja

wypełniła 61 047 formularzy „Niebieska Karta” w tym 50 934 wszczynających procedurę i 10 113 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie trwania procedury. Liczba podejrzanych sprawców odnotowana na podstawie procedury „Niebieskie Karty” przez Policję w 2013 roku wyniosła 61.450 w tym 56.755 mężczyzn, 4.440 kobiet i 255 nieletnich.

Podkreślenia jednak wymaga, że powyższe dane nie obrazują ogólnej skali problemu, albowiem obejmują dane zebrane wyłącznie przez Policję, która jest jednym z podmiotów uprawnionych do wszczęcia procedury. Tym samym nie obejmują danych o liczbie kart założonych przez inne uprawnione do tego podmioty. Nadto, należy mieć na uwadze także problem tzw. ciemnej liczby przypadków, które nie zostały nigdy ujawnione ani zgłoszone odpowiednim służbom przez osoby dotknięte przemocą w rodzinie.

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	61 047 (w tym 50 934 wszczynających procedurę i 10 113 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
Ogólna liczba ofiar przemocy	86 797
Liczba ofiar - kobiet	58 310
Liczba ofiar - mężczyzn	9 233
Liczba ofiar - małoletnich	19 254
Ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	61 450
Liczba podejrzewanych sprawców – kobiet	4 440
Liczba podejrzewanych sprawców - mężczyzn	56 755
Liczba podejrzewanych sprawców - nieletnich	255
Ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	37 650
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - kobiety	1 289
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu mężczyźni	36 327
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - nieletni	34
Liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	426

Natomiast dane dotyczące przestępstwa znęcania się z art. 207 § 1 kk, zakwalifikowanego wyłącznie jako przemoc w rodzinie za 2013 rok przedstawiają się następująco:

- liczba osób osądzonych: **11.400**,

- liczba osób skazanych: **9.627**,

z tego wymierzono:

- **119** - kary grzywny samoistnych,

- **388** - kar ograniczenia wolności,

- **9.120** - kar pozbawienia wolności w tym:

- **1.252** - bezwzględnych,

- **7.868** - z warunkowym zawieszeniem wykonania.

Wśród osób pokrzywdzonych przestępstwem z art. 207 § 1 kk zakwalifikowanego jako przemoc w rodzinie w 2013 roku było:

- **3.483** - małoletnich,

- **11.522** - kobiet,

- **2.351** - mężczyzn.

Izolacja sprawcy przemocy w rodzinie, możliwa jest na wszystkich etapach postępowania, zarówno przygotowawczego, jak i przed sądem. Na etapie postępowania przygotowawczego możliwość taką stwarzają środki zapobiegawcze, których okres zastosowania w niektórych przypadkach, w oparciu o stosowne przepisy, przedłużany jest na kolejne okresy.

W stosunku do sprawców przemocy w rodzinie najistotniejszymi środkami zapobiegawczymi są:

- tymczasowe aresztowanie,

- dozór Policji z zakazem kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną (art. 275 § 2 kpk),

- dozór Policji w miejsce niezastosowanego tymczasowego aresztowania, na podstawie art. 275 § 3 kpk,

- nakaz opuszczenia lokalu mieszkalnego.

W 2013 roku Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej zleciło przeprowadzenie badań Szkole Wyższej Psychologii Społecznej dotyczących ewaluacji lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Badania wskazały, że wśród ogółu osób doświadczających przemocy w rodzinie, zgłaszających się do placówek i instytucji lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie zdecydo-

wana większość to kobiety (96%). Duża część osób doświadczających przemocy to osoby pozostające w związkach formalnych (prawie 50%) lub nieformalnych (14%). Znacznie mniejszą grupę stanowią osoby rozwiedzione (17%) i kawalerowie czy panny (15%). Większość z nich charakteryzuje się wykształceniem zawodowym (34%) lub średnim (31%), aż 32% to osoby bezrobotne, a 27% pracujące na etat, przy czym procent aktywnych zawodowo osób doświadczających przemocy jest nieco mniejszy (43%) niż procent osób nieaktywnych zawodowo (57%). Przemoc, której doświadczają osoby trwa przeciętnie 54 miesiące, co daje 4,5 roku.

W zakresie oceny częstości występowania różnych rodzajów przemocy to najczęściej doświadczana była przemoc psychiczna, a następnie ekonomiczna, fizyczna i seksualna. Podobny wzorec występuje w przypadku ocen stopnia dotkliwości poszczególnych rodzajów przemocy najbardziej dotkliwa czy zagrażająca zdaniem respondentek jest przemoc psychiczna, następnie ekonomiczna, fizyczna i seksualna. Zdaniem badaczy, w przypadku przemocy seksualnej niska ocena może wynikać z tego, że obszar ten jest raczej tematem tabu w społeczeństwie co może utrudniać rzetelny pomiar tego rodzaju przemocy. Utrudnieniem w ocenie częstości tego typu przemocy są także obiegowe opinie dotyczące tego, jakie zachowania są przemocą seksualną, a jakie nie.

Spore znaczenie dla ocen częstości przemocy ma sytuacja materialna osoby. Przemoc psychiczna występuje najczęściej wtedy, gdy sytuacja materialna osoby jest zła bądź przeciętna, a najrzadziej pojawia się wtedy przemoc seksualna.

Gdy sytuacja materialna jest dobra, przemoc psychiczna jest częstsza niż pozostałe rodzaje, ale nie ma różnic w ocenach częstości między przemocą fizyczną, seksualną i ekonomiczną, które zdaniem osób badanych mają mniejszą częstość.

Najczęściej występującymi formami przemocy fizycznej są popychanie i szarpanie, najrzadziej takie formy jak duszenie i użycie lub groźba użycia noża lub broni palnej. Najczęstszymi formami przemocy psychicznej są poniżanie i krytykowanie oraz wyzwiska. Jeśli chodzi o przemoc seksualną to najczęściej występuje seksualne dotykanie wbrew woli, a następnie zmuszanie do stosunku seksualnego. Przemoc ekonomiczna przejawia się najczęściej w postaci niezaspokajania potrzeb finansowych rodziny, a nieco rzadziej jako nadmierna kontrola wydawanych pieniędzy.

W przypadku osób pozostających w związkach małżeńskich w przypadku 94% respondentów to małżonek lub małżonka jest sprawcą przemocy. W związkach nieformalnych jest to nieco mniej – 82% sprawców to partnerzy. Co ważne, osoby rozwiedzione lub w separacji wskazują w 70% przypadków, że sprawcą jest małżonek mimo rozvodu lub separacji. Na podstawie wyników analiz, badacze rysują portret charakterystyki sprawcy: mężczyzna, w wieku około 40 lat, o wykształceniu zawodowym (40%), pracujący na etat (30%) lub bezrobotny (24%), nadużywający alkoholu (76%).

III.2. Skala zjawiska przemocy w rodzinie w województwie warmińsko – mazurskim

Wiele osób nie zdaje sobie sprawy, że przemoc w rodzinie jest przestępstwem i wpływa destrukcyjnie nie tylko na ofiarę przemocy, ale również całą rodzinę i społeczeństwo w związku z tym różnego rodzaju instytucje podejmują różnorodne działania, które mają na celu łagodzenie skutków społecznych zjawiska przemocy.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2013 r. na terenie województwa warmińsko – mazurskiego odnotowano:

1. Liczba sporządzonych przez funkcjonariuszy Policji „Niebieskich Kart”

Rok	ogółem	Miejsce sporządzenia „NK”	
		miasto	wieś
2013	3834	1951	1883

Podsumowując zgromadzone dane z 2013 roku należy stwierdzić, że ogólna liczba wypełnionych na terenie całego województwa formularzy „Niebieska Karta – A” wyniosła 3834, z czego 707 dotyczyło kolejnych przypadków przemocy w danej rodzinie w trakcie trwającej procedury. Liczba formularzy jest mniejsza niż w latach 2010-2011 (w 2010 – 4843 Niebieskie Karty i w 2011 – 4100 Niebieskich Kart), przy czym większa niż w roku 2012, gdy wypełnionych zostało 2850 formularzy „Niebieska Karta – A”. Wpływ na częstsze wszczynanie procedury niewątpliwie miało skuteczne wdrożenie do stosowania w Policji nowych regulacji prawnych, m.in. poprzez zorganizowanie przez poszczególne jednostki terenowe Policji wewnętrznych przedsięwzięć szkoleniowych, nadzór nad zagadnieniem przez kierownictwo jednostek oraz ścisłą współpracę funkcjonariuszy z podmiotami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w celu wymiany doświadczeń.

W przypadku, gdy sytuacja towarzysząca przemocy w rodzinie wyczerpywała znamiona przestępstwa z art. 207 kk, wszczynane były postępowania przygotowawcze w sprawie. W 2013 roku na terenie województwa wszczęto 1334 takich postępowań (w 2012 roku - 1223). Z kolei w toku postępowań stwierdzono łącznie 847 przestępstw (2012 – 859).

2. Liczba osób, co, do których istniało podejrzenie, że były dotknięte przemocą

rok	ogółem	w tym:		
		kobiet	mężczyzn	małoletnich
2013	5543	3511	652	1380

3. Liczba osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc w rodzinie

rok	ogółem)	w tym:		
		kobiet	mężczyzn	nieletnich
2013	3851	242	3598	11

4. Liczba zatrzymanych osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc w rodzinie

rok	ogółem	W tym:		
		kobiet	mężczyzn	nieletnich
2013	247	5	241	1

Zdecydowanie najczęściej, podobnie jak w latach ubiegłych, przemocy wobec osób najbliższych dopuszczali się mężczyźni, którzy stanowili 93% ogólnej liczby sprawców (z 3851 osób, wobec których istniało prawdopodobieństwo, że stosują przemoc w rodzinie, 3598 stanowili mężczyźni). W 11 przypadkach przemocy wobec osób najbliższych dopuściły się osoby nieletnie (w 2012 roku – 14 osób nieletnich). Ofiarami przemocy doświadczanej od osoby najbliższej najczęściej były kobiety (w 2013 – 3511, co stanowi 63% ogólnej liczby osób dotkniętych przemocą). Jednocześnie odnotowano wzrost ilości mężczyzn, którzy stali się ofiarami przemocy w rodzinie (w 2013 – 652, co stanowi 12% ogólnej liczby ofiar; w 2012 – 439, co stanowiło 10% ogólnej liczby ofiar).

5. Liczba osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc w rodzinie będąc pod wpływem alkoholu

rok	ogółem	W tym:		
		kobiet	mężczyzn	nieletnich
2013	2249	81	2157	11

Część z osób stosujących przemoc pozostających pod wpływem alkoholu wymagała przewiezienia do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych do wytrzeźwienia. Taki tryb postępowania dotyczył aż 50,6% kobiet stosujących przemoc pod wpływem alkoholu i 63,2% mężczyzn, łącznie **1405** osób.

Ponadto w roku 2013 – odnotowano następującą liczbę przypadków poszczególnych rodzajów przemocy:

- fizycznej – **3417**
- seksualnej – **147**
- psychicznej – **5168**
- ekonomicznej – **1**
- innego rodzaju zachowań – **2063**

Z danych Komendy Wojewódzkiej Policji wynika, że od momentu wprowadzenia zapisów ustawy drastycznie spadła liczba zatrzymań osób stosujących przemoc domową. Można to łączyć z systemową zmianą podejścia do sposobu rozwiązywania problemu przemocy, to jest przekierowaniem działań z interwencyjnych na edukacyjno-korekcyjne.

6. Liczba zatrzymanych sprawców przemocy domowej w latach 2008-2013 w województwie warmińsko-mazurskim

Zatrzymani sprawcy przemocy	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kobiety	70	107	99	71	4	5
Mężczyźni	1948	2284	2352	1998	117	241
Nieletni	4	3	2	6	1	1
Ogółem	2022	2394	2453	2075	122	247

Powyższą tezę obrazuje też stopniowy, ale systematyczny spadek osądzeń, skazań oraz pozbawienia wolności dla osób stosujących przemoc. W ciągu ostatnich trzech lat liczby te utrzymują się na zbliżonym (niskim) poziomie. Tylko pojedynczo występowały w tym okresie (po 2010 r.) przypadki, gdy przemoc stosowano ze szczególnym okrucieństwem lub gdy w następstwie stosowania przemocy osoba pokrzywdzona targnęła się na własne życie.

7. Wyroki wynikające z zastosowania art. 207, par. 1 kodeksu karnego w latach 2008-2013 w województwie warmińsko-mazurskim

Kategorie wyroków	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Osądzeni ogółem	1086	980	850	393	328	327
Skazani ogółem	985	900	787	359	309	305
Pozbawieni wolności	936	877	741	350	298	297
Warunkowo zawieszeni	758	689	590	259	232	231

Samorząd Województwa inicjuje i dofinansowuje tworzenie w województwie bezpiecznych, przyjaznych dziecku miejsc przesłuchań, tzw. „Niebieskich Pokoi”.

Działalność „Niebieskich Pokoi” w województwie jest corocznie monitorowana. Obecnie w województwie funkcjonuje 16 „Niebieskich Pokoi”, z czego utworzenie 11 było inicjowane i wspierane finansowo z budżetu województwa.

8. Funkcjonowanie „Niebieskich Pokoi” w Województwie Warmińsko-Mazurskim

Rok	Liczba działających Niebieskich Pokoi	Pokoje utworzone z inicjatywy województwa	Liczba przeprowadzonych przesłuchań (policyjnych, prokuratorskich, sędziowskich)	Liczba posiedzeń składu sędziowskiego	Ilość przeprowadzonych badań (psychologicznych, pedagogicznych, innych)	Liczba sesji terapeutycznych (w godzinach)
2013	16	11	339	123	372	995

W 2013 roku na terenie województwa warmińsko – mazurskiego funkcjonowały następujące Punkty Informacyjne:

- 18 w Komendach Miejskich/ Powiatowych, Posterunkach Policji, oraz Rewirach Dzielnicowych,
- 3 w Sądach lub Zespołach Kuratorskich;
- 1 w Prokuraturach;
- 5 w PCPR;
- 3 w MOPS/GOPS;
- 4 w fundacjach, stowarzyszeniach.

W okresie od 25 listopada do 10 grudnia 2013 r. prowadzona była międzynarodowa kampania „16 Dni Przeciw Przemocy Wobec Kobiet”, w którą włączyli również policjanci garnizonu warmińsko – mazurskiego. Realizowana jest ona od 1991 roku, a jej inicjatorem było Centrum na rzecz Globalnego Przywództwa Kobiet. Rozpoczyna się ona Międzynarodowym Dniem przeciwko Przemocy Wobec Kobiet, czyli 25 listopada a kończy Międzynarodowym Dniem Praw Człowieka, który przypada w dniu 10 grudnia. Daty te nie są przypadkowe, mają bowiem na celu postawienie znaku równości między prawami kobiet a prawami człowieka. Kampania ma na celu eliminowanie wszelkich form przemocy ze względu na płeć, zwiększenie świadomości społeczeństwa, że przemoc ze względu na płeć stanowi jednocześnie naruszenie praw człowieka. Ponadto służy ona wzmocnieniu lokalnych struktur przeciwdziałających przemocy wobec kobiet oraz budowaniu powiązań pomiędzy lokalnymi i międzynarodowymi inicjatywami na rzecz powstrzymania przemocy wobec kobiet. Kobiety dotknięte przemocą mogły skorzystać z poradnictwa psychologiczno – prawnego. Punkty takie funkcjonowały w Bartoszycach, Elblągu, Gołdapi, Kętrzynie, Mrągowie, Szczytnie i Węgorzewie. Policjanci przyłączyli się również do *Kampanii „Białej Wstążki”*, w ramach której nosili białe wstążki przypięte do munduru, czym dawali wyraz nie zgadzania się na stosowanie przemocy, uczestniczyli również w Marszach Białej Wstążki (m.in. w Pieniężnie) oraz konferencjach i seminariach organizowanych w ramach Kampanii (m.in. w Bartoszycach, Ełku, Gierłozie, Nowym Mieście Lubawskim) .

III.3. Skala problemu przemocy w Bartoszykach

Przemoc jest zjawiskiem coraz bardziej powszechnym. Wyrazem zwiększającej się skali tego negatywnego zjawiska społecznego są raporty policyjne z przeprowadzonych interwencji domowych.

1. Liczba ofiar przemocy domowej wg statystyk policyjnych

Liczba ofiar przemocy domowej	2013r.	I-XI 2014r.
Ogółem:	312	270
w tym kobiet	258	216
w tym mężczyźni	37	44
Małoletni	17	10

2. Liczba sprawców przemocy domowej wg statystyk policyjnych

Liczba sprawców przemocy domowej	2013r.	2014r.
Ogółem:	302	260
w tym kobiety	17	20

Liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”	
2013	I-XI 2014
111	106

Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w samych tylko Bartoszykach wszczęli w 2014r. 106 procedur „Niebieskiej Karty”.

Do III Wydziału Rodzinny i Nieletnich wpłynęły 3 zawiadomienia Prokuratora Rejonowego dotyczące władzy rodzicielskiej w związku z przemocą w rodzinie.

Procedurą Niebieskiej Karty objęto w 2014 roku 106 rodzin, w przypadku 7 rodzin procedura została wszczęta przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bartoszykach. Pracownicy socjalni 23 razy interweniowali w związku z sygnałami o występowaniu przemocy.

Skala zjawiska przemocy domowej wg statystyk Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2014r., czyli liczba rodzin dotkniętych przemocą wg informacji od pracowników socjalnych	105
---	------------

Liczby procedur „Niebieskich Kart” wszczętych przez pracowników socjalnych	
2013	I-XI 2014
8	7

Liczby rodzin, w których miały miejsce interwencje pracownika socjalnego związane z sygnałami o występowaniu przemocy	
2013	I-XI 2014
17	23

Liczba rodzin, w których miały miejsce interwencje pracownika socjalnego związane z sygnałami o występowaniu przemocy wynosi 23. Należy nadmienić, że w większości tych rodzin pracownicy socjalni interweniowali nawet kilkakrotnie, w związku z czym realna liczba sytuacji, w których dochodziło do przemocy w rodzinie, była znacząco wyższa niż liczba zarejestrowanych rodzin. Dane Ośrodka wskazują, że w 7 przypadkach wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty”, a najczęściej występującymi formami przemocy są: przemoc psychiczna, fizyczna i ekonomiczna.

Procedura „Niebieska Karta” od 2000 roku jest podstawowym instrumentem dokonywania interwencji w rodzinie, w której dochodzi do przemocy. Do października 2011 r. w przypadku stwierdzenia lub uzasadnionego podejrzenia występowania przemocy w rodzinie „Niebieska Karta” funkcjonowała jako dokument służbowy, stosowany jako narzędzie przez funkcjonariusza policji, pracownika socjalnego oraz członka Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Znowelizowana w 2010 r. ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wprowadziła kilka zasadniczych zmian, m.in. powołanie Zespołów Interdyscyplinarnych w gminach i umożliwiła tworzenie grup roboczych. W ślad za ustawą Burmistrz Bartoszyce

25 października 2011 r. powołał Zespół Interdyscyplinarny. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Komendy Powiatowej Policji, Prokuratury Rejonowej, Sądu Rejonowego, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Szpitala Powiatowego, Powiatowego Centrum Rozwoju Edukacji, Straży Miejskiej, organizacji pozarządowych, oświaty i Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ze statystyk Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wiadomo, że od momentu powstania **w ramach działań Zespołu Interdyscyplinarnego w Bartoszczach odbyło się:**

633 posiedzenia, w tym:

9 posiedzenie - całego Zespołu

310 posiedzeń - grup roboczych wobec osób, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie oraz **314** posiedzenia w sprawie osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.

Od momentu powstania Zespołu Interdyscyplinarnego czyli od października 2011 roku do połowy grudnia 2014r. wpłynęło **299** Niebieskich Kart.

2011r.- 17 Niebieskich Kart

2012r.- 64 Niebieskie Karty

2013r.-112 Niebieskie Kart

2014r.- 106 Niebieskich Kart

z tego:

- 272 Niebieskich Kart- z Komendy Powiatowej Policji w Bartoszczach
- 19 Niebieskich Kart- z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bartoszczach
- 6 Niebieskie Karty- od Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- 1 Niebieska Karta- z Oświaty
- 1 Niebieska Karta- z Ochrony Zdrowia

Wszczęcie procedury Niebieskiej Karty następuje poprzez wypełnienie formularza A przez przedstawiciela podmiotów wymienionych w znowelizowanej ustawie o przeciwdziałaniu przemocy rodzinie i niezwłocznie zostaje przekazany do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego, która z kolei niezwłocznie przekazuje go członkom Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupy roboczej.

Grupy robocze zajmują się rozwiązywaniem problemów związanych z występowaniem przemocy w indywidualnych przypadkach, według procedury Niebieskiej Karty. Dokonują analizy sytuacji rodzinnej- wypełniając formularz NK– C, z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą oraz NK– D, z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.

Posiedzenia grup roboczych odbywały się w obecności osób, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą oraz osób, co do których istniało podejrzenie, że stosują przemoc. Niestawienie się ww. osób na spotkanie nie wstrzymuje pracy grup roboczych- w takich sytuacjach zaleca się wizytę w środowisku osób celem wypełnienia NK. Skład osobowy grup roboczych był uzależniony od skali występującego problemu w rodzinie.

W wymienionych posiedzeniach brali udział:

- przewodnicząca Zespołu,
- pracownik socjalny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bartoszczach prowadzący pracę socjalną w rodzinie,
- przedstawiciel policji- dzielnicowy,

- psycholog,
- terapeuta uzależnień,
- pedagog szkolny,
- przedstawiciele oświaty,
- kuratorzy sądowi zawodowy i kurator sądowy społeczny,
- przedstawiciel Straży Miejskiej.

Wszystkie rodziny objęte procedurą Niebieskiej Karty są systematycznie monitorowane przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji. Wspólne odwiedziny w środowiskach mają na celu sprawdzenie bezpieczeństwa osób pokrzywdzonych oraz monitorowanie ustalonych form pomocy. Przedstawiciele oświaty wchodzący w skład Zespołu Interdyscyplinarnego prowadzą pracę pedagogiczną z pedagogami szkół do których uczęszczają dzieci z rodzin dotkniętych przemocą, udzielają również porad rodzicom. Ponadto jest zorganizowana pomoc psychologiczna dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Dotychczas w związku z ustaniem przemocy w rodzinie uzasadnionemu przypuszczeniu o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie, bądź w wyniku rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowanych działań zakończono procedurę w **211 przypadkach**.

W **2** przypadkach złożono wniosek do Sądu Rejonowego w Bartoszycach o wgląd w sytuację dziecka w rodzinie.

Rozmiar zjawiska przemocy w mieście można również określić na podstawie diagnoz prowadzonych przez Świetlice Opiekuńczo- Wychowawcze. Do placówek trafiają dzieci z rodzin, w których rozpoznawane są problemy uzależnień, ubóstwa, bezrobocia, samotnego rodzicielstwa, długotrwałej choroby czy niewydolności wychowawczej. Dzieci te w 90% są ofiarami przemocy na skutek zaniedbania, ale także przemocy fizycznej, psychicznej, ekonomicznej. Ogólnie liczba dzieci uczestnicząca w zajęciach świetlicowych organizowanych przez stowarzyszenia działające w sferze pomocy społecznej wynosi około 350 osób.

IV. ZADANIA PODMIOTÓW DZIAŁAJĄCYCH NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

POLICJA

Do jej podstawowych zadań należą m.in.:

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;

- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi;
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez Policję zgodnie z obowiązującym prawem to:

- interwencja;
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa);
- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia;
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa;
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa;
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy;
- udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.

Osoby wzywające Policję mają prawo do:

- uzyskania od policjantów zapewnienia doraźnego bezpieczeństwa;
- uzyskania informacji, kto przyjechał na wezwanie – numer identyfikacyjny policjantów, nazwa i siedziba jednostki;
- wykorzystania dokumentacji interwencji policyjnej jako dowodów w sprawie karnej przeciw sprawcy przemocy;
- zgłoszenia interweniujących policjantów na świadków w sprawie sądowej.

PROKURATURA

W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo (co ma miejsce po złożeniu przez osobę poszkodowaną lub świadka zawiadomienia o przestępstwie) prokuratura wspólnie z Policją ma obowiązek:

- wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie, czy faktycznie popełniono przestępstwo;
- wyjaśnić okoliczności czynu;
- zebrać i zabezpieczyć dowody;
- ująć sprawcę;
- w uzasadnionym przypadku zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy w postaci

- dozoru policyjnego;
- tymczasowego aresztowania.

GMINA

Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, do zadań własnych gminy należy m.in. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. Możliwości działań na rzecz pomocy ofiarom przemocy domowej podejmowanych na terenie gmin:

1. udostępnienie rodzinom, w których występuje przemoc, pomocy psychospołecznej i prawnej poprzez:
 - tworzenie i prowadzenie:
 - punktów informacyjno-konsultacyjnych;
 - schronisk dla ofiar przemocy domowej;
 - ośrodków interwencji kryzysowej;
 - telefonów zaufania;
 - programów środowiskowych;
2. inicjowanie powstawania i wspieranie:
 - organizacji społecznych pomagających ofiarom przemocy domowej;
 - grup wsparcia dla ofiar przemocy domowej.

POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomocy społecznej udziela się także w przypadku: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, alkoholizmu, narkomanii, bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych. Wszystkie te sytuacje mogą sprzyjać występowaniu przemocy wobec bliskich bądź z niej wynikać. W strukturach lokalnych działają Miejskie lub Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni działający zgodnie z ustaloną rejonizacją.

W ramach swoich kompetencji i zadań pomoc społeczna:

- przeprowadza wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny lub osoby („Niebieska Karta” – załącznik do wywiadu);
- przygotowuje wszechstronny plan pomocy;
- monitoruje efekty podjętych działań;

- pomaga w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych;
- udziela szeroko rozumianego poradnictwa, np. prawnego, psychologicznego, lub wskazuje miejsca gdzie można uzyskać taką pomoc;
- udziela informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy;
- w uzasadnionych przypadkach:
 - udziela pomocy finansowej w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych;
 - udziela pomocy rzeczowej, np. przekazanie odzieży, żywności;
 - udziela zasiłków i pożyczek na ekonomiczne usamodzielnienie się;
- informuje o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym;
- wskazuje miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, w tym możliwości otrzymania schronienia np. w schroniskach, hostelach, ośrodkach;
- w razie potrzeby bądź na życzenie zainteresowanych zwraca się do Policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy, zgodnie z jej kompetencjami;
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organy ścigania;
- może organizować i prowadzić np. punkty informacyjne, ośrodki pomocy, grupy wsparcia dla ofiar przemocy domowej, świetlice dla dzieci;
- współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami

SŁUŻBA ZDROWIA

Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, gdyż po pierwsze – bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego, po drugie – występują poważne uszkodzenia zdrowia psychicznego. W dziedzinie pomocy ofiarom przemocy domowej oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, istotne jest:

- rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć;
- umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania;
- poinformowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy;
- wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach;

- poinformowanie ofiar o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji;
- w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomienie innych służb, np. pomocy społecznej, Policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa, np. śladów ciężkiego uszkodzenia ciała, śladów podejrzanых oparzeń, wykorzystania seksualnego, powiadomienie organów ścigania.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W zakresie pomocy ofiarom przemocy domowej organizują telefony zaufania, punkty informacyjno-konsultacyjne, świetlice dla dzieci.

W ramach swojej działalności oferują m. in.:

- pomoc psychologiczną, w grupie i kontakcie indywidualnym;
- pomoc prawną, w tym pisanie pozwów, wniosków;
- pomoc socjalną;
- grupy wsparcia;
- pomoc socjoterapeutyczną dla dzieci;
- udział w prowadzeniu wywiadów środowiskowych;
- udział w pracach zespołów pomagających ofiarom przemocy, np. przy gminnej komisji czy ośrodku pomocy społecznej;
- pilotowanie przypadków;
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych.

V. ZASODY INSTYTUCJONALNE DZIAŁAJĄCE W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE BARTOSZYC

W strukturach lokalnych działa:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który wykonuje zadania gminy z zakresu pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni działający zgodnie z ustaloną rejonizacją. W ramach swoich kompetencji i zadań pomoc społeczna wykonuje działania w szczególności polegające m.in. na: przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych umożliwiających

diagnozę sytuacji rodziny lub osoby; pomocy w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych; przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków celowych; pracy socjalnej; prowadzeniu poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; udzielaniu informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy, o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym; wskazuje miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej; w razie potrzeby zwraca się do policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy, zgodnie z kompetencjami policji; w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organy ścigania; współpracy z innymi instytucjami i organizacjami.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wykonuje zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie; do zadań tych należy w szczególności m.in. prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, udzielanie informacji o prawach, uprawnieniach, szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr z terenu powiatu, prowadzenie punktów interwencji kryzysowej, a także opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w większości przypadków zajmuje się problemami nadużywania alkoholu, jednakże nie pomija sytuacji pozostałych członków rodziny alkoholowej i doświadczenia przez nich ewentualnej przemocy.

W Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin, ofiar przemocy w rodzinie prowadzone jest poradnictwo prawne, pomoc psychologiczna.

Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji udziela wsparcia i pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom. Pomoc ta ma charakter wszechstronny, min. ukierunkowana jest na rozwój dzieci i młodzieży, podnoszenie efektywności ich uczenia się, nabywania i rozwijania umiejętności negocjacji, rozwiązywania konfliktów i problemów oraz nabywania innych umiejętności z zakresu komunikacji społecznej. Zajmuje się także problematyką uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka. edukacją prozdrowotną uczniów, rodziców i nauczycieli. Działa także na rzecz wspomagania wychowawczej funkcji rodzin.

Przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne- szkoła obok funkcji edukacyjnej jest źródłem wsparcia dla rodziców w wychowaniu dziecka między innymi poprzez dostarczanie wiedzy dotyczącej problematyki wychowania z zakresu komunikacji interpersonalnej pomiędzy rodzicami i dziećmi, profilaktyki zagrożeń, racjonalnego spędzania

czasu wolnego, kształtowanie umiejętności wychowawczych poprzez zajęcia warsztatowe, udzielanie pomocy materialnej, takiej jak bezpłatne obiady, bezpłatne podręczniki, stypendia, wzmacnianie więzi wewnątrzrodzinnych, prowadzenie zajęć edukacyjnych z zakresu wychowania do życia w rodzinie w gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych, a także w najstarszych klasach szkół podstawowych. Pedagog szkolny organizuje w szkołach i placówkach pomoc psychologiczną i pedagogiczną dla dzieci i młodzieży, której celem jest wspomaganie rozwoju psychicznego i efektywności uczenia się poprzez pomoc wychowawcom klas i współdziałanie z nauczycielami, rodzicami (opiekunami prawnymi), pielęgniarką szkolną, organami szkoły oraz instytucjami pozaszkolnymi. Przeciwdziała skrajnym formom niedostosowania społecznego młodzieży, udziela informacji dotyczącej uzyskania pomocy specjalistycznej, współpracuje z kuratorami, prowadzi szeroko rozumianą profilaktykę, organizuje spotkania młodzieży ze specjalistami itp.

Sąd Rejonowy jako jednostka sądownictwa najbliższe są obywateli, rozpatrują wszystkie sprawy z wyjątkiem zastrzeżonych dla sądu okręgowego.

Komórką organizacyjną Sądu jest **Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej**, w ramach której kuratorzy sądowi wykonują zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu.

Zadania kuratorów sądowych dla nieletnich :

- 1 sprawowanie nadzorów w sprawach, w których sąd ograniczył rodzicom władzę rodzicielską nad małoletnimi dziećmi,
- 2 sprawowanie nadzorów nad nieletnimi wykazującymi oznaki demoralizacji i/ lub dokonującymi czynów karalnych oraz nadzorów tymczasowych,
- 3 sprawowanie nadzorów nad osobami dorosłymi zobowiązanymi do leczenia odwykowego, wobec których ustanowiono na czas leczenia nadzór kuratora sądowego,
- 4 okresowe kontrole osób małoletnich i pełnoletnich (ubezwłasnowolnionych całkowicie), nad którym sąd ustanowił opiekę prawną,
- 5 współpraca z jednostkami pomocy społecznej w sprawach opiekuńczych małoletnich umieszczonych w środowisku zastępczym (w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo - wychowawczej),
- 6 udział w ustanowionych przez sąd kontaktach rodziców z małoletnimi dziećmi,
- 7 przymusowe odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej oraz umieszczeni w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo - wychowawczej,
- 8 wywiady środowiskowe przeprowadzane w postępowaniu wyjaśniającym w sprawach nieletnich i w postępowaniu rozpoznawczym w sprawach małoletnich

(o zezwolenie na zawarcie związku małżeńskiego), o rozstrzygnięcie w istotnych sprawach rodziny, w sprawach opiekuńczych oraz w sprawach o rozwód i separację,

9 wywiady środowiskowe do spraw objętych postępowaniem wykonawczym.

Zadania kuratorów sądowych dla dorosłych :

1 realizowanie na terenie właściwości Sądu Rejonowego w Bartoszycach określonych przez prawo zadań w charakterze wychowawczo - resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związanych z wykonywaniem orzeczeń Sądu – zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych oraz przepisami wykonawczymi,

kuratorzy sądowi wykonują swoje zadania w siedzibie zespołu kuratorskiej służby sądowej, a także w środowisku podopiecznych, na terenie zamkniętych zakładów i placówek ich pobytu, w związku z orzeczeniami w sprawach karnych (dozory, kara ograniczenia wolności oraz sprawy z nałożonymi obowiązkami),

1 kontrolowanie prawidłowości i efektywności sprawowania dozorów oraz innych czynności zleconych sądowym kuratorom społecznym, przedstawicielom stowarzyszeń, organizacji i instytucji oraz osobom godnym zaufania,

2 współpraca z właściwym samorządem i organizacjami społecznymi, które statutowo zajmują się opieką, wychowaniem, resocjalizacją, leczeniem i świadczeniem pomocy społecznej w środowisku otwartym;

3 przeprowadzanie wywiadów środowiskowych na zlecenie sądu, prokuratury, policji oraz innych uprawnionych organów.

Prokuratura Rejonowa– art. 207 § 1 k.k. „znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny – polega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat i jest ścigany z urzędu”.

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1985r. o prokuraturze (Dz. U. z 2002 Nr 21, poz. 206 ze zm.) zadaniem prokuratury jest strzeżenie praworządności oraz czuwanie nad ściganiem przestępstw.

Obowiązki określone w zacytowanym przepisie realizowane są w bieżącej praktyce również w zakresie zwalczania przemocy w rodzinie poprzez prowadzenie lub nadzorowanie postępowań przygotowawczych w sprawach karnych o przestępstwa opisane w art. 207 k.k. (znęcanie się), które ścigane są z urzędu oraz sprawowanie funkcji oskarżyciela publicznego przed sądem w tej kategorii spraw. Wymienione działania wykonywane są w oparciu o przepisy kodeksu

karnego, kodeksu postępowania karnego oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 Nr 180 poz. 1493).

W przypadku ujawnienia w toku w/w postępowań okoliczności świadczących o patologii w rodzinie, niezależnie od sposobu ich zakończenia (akt oskarżenia, umorzenie), prokurator podejmuje na podstawie ustawowych upoważnień działania poza karne w tym:

□ Na podstawie art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 Nr 247 poz. 1231 ze zm.) kieruje wnioski do sądu o zobowiązanie sprawców czynów do poddania się leczeniu. Dotyczy to sprawców, którzy w związku z uzależnieniem od alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny,

1 □ Na podstawie art. 109 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego kieruje wnioski do sądu opiekuńczego o ograniczenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej, w wypadku zagrożenia dobra dziecka między innymi przez stosowanie wobec niego przemocy,

2 □ Na podstawie art. 572 § 1 kodeksu postępowania cywilnego zawiadamia właściwy sąd opiekuńczy o nienależyтым wykonywaniu władzy rodzicielskiej.

Zgodnie z § 32 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 kwietnia 1992r. Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. z 1992 Nr 38 poz. 163 ze zm.) w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury są przyjmowani interesanci przez kierowników tych jednostek, ich zastępców oraz innych prokuratorów. W ramach tych czynności na bieżąco udzielana jest między innymi pomoc prawna ofiarom przemocy w rodzinie.

Komenda Powiatowa Policji - zgodnie z Ustawą o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 roku, do podstawowych zadań policji należą: ochrona życia i zdrowia ludzi, ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu, przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie, w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi, wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców, w tym prowadzenie interwencji w przypadku występowania przemocy w rodzinie, zapewnianie ofiarom doraźnego bezpieczeństwa, informowanie ofiar i świadków o przysługujących prawach, możliwościach i miejscach uzyskania pomocy, prowadzenie działań prewencyjnych wobec sprawców.

Zakłady Opieki Zdrowotnej (publiczne i niepubliczne) udzielają pomocy medycznej, a także, w przypadku występowania u pacjenta sygnałów świadczących o występowaniu przemocy domowej, informują o możliwościach uzyskania pomocy, wystawiają na prośbę osoby pokrzywdzonej zaświadczenie lekarskie o stwierdzonych obrażeniach i podjętym leczeniu.

Wśród podmiotów realizujących zadania na rzecz wsparcia osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy na terenie Bartoszyca są także:

1. Straż Miejska

2. Stowarzyszenie na Rzecz Profilaktyki i Terapii Uzależnień „Źródło”, które prowadzi *Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin, ofiar przemocy w rodzinie - Poradnictwo Prawne, Pomoc Psychologiczna,*

3. Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii

4. Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Feniks”

5. Poradnia Odwykowa „Szansa”.

VI. CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY:

**Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
zwiększenie dostępności i skuteczności
profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar
przemocy w rodzinie.**

CELE SZCZEGÓLOWE:

1. Skuteczne i efektywne zwalczanie przemocy w rodzinie;
2. Zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i skutecznej pomocy;
3. Zapewnienie interdyscyplinarnych szkoleń dla służb zajmujących się problemem przemocy;
4. Zmiana postawy mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno – edukacyjne.

VII. ZADANIA PROGRAMU

Lp.	ZADANIE	OPIS ZADANIA	TERMIN REALIZACJI	REALIZATOR
1.	Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku 2. Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie 3. Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie 4. Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach 5. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym 6. Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie 7. Monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy 8. Prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań. 	2015-2018	<ul style="list-style-type: none"> • MOPS • Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego • Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki Uzależnień

2.	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie liczby osób objętych poradnictwem psychologicznym, pedagogicznym, prawnym, medycznym, socjalnym i popularyzacja tych form pomocy. 2. Stosowanie jednolitej procedury postępowania podczas interwencji kryzysowej wobec osoby doznającej przemocy w rodzinie. 3. Tworzenie i realizacja programów pomocy psychologicznej dla ofiar przemocy w rodzinie. 4. Tworzenie warunków dla rozwoju Grupy Samopomocowej dla Ofiar Przemocy 5. Kierowanie do grupy wsparcia ofiar przemocy 6. Praca socjalna z osobami doznającymi przemocy 	2015-2018	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Interdyscyplinarny • Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki Uzależnień • MOPS • Sąd, Prokuratura, Policja • MKRPA • Placówki służby zdrowia • Organizacje pozarządowe • Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji
3.	Ochrona przed dalszym krzywdzeniem przez sprawcę	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powszechne stosowanie istniejących rozwiązań prawnych mających na celu odseparowanie sprawcy przemocy od ofiary (zakaz kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną, tymczasowe aresztowanie, nakaz opuszczenia mieszkania, zatrzymanie w Pomieszczeniu dla Osób Zatrzymanych, orzeczenie eksmisji, stworzenie warunków do jej egzekucji) 2. Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” w lecznictwie odwykowym. 	2015-2018	<ul style="list-style-type: none"> • MKRPA • Sąd, Prokuratura, Policja • Organizacje pozarządowe • Poradnia Odwykowa
4.	Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury Niebieskiej Karty i prowadzenia interwencji kryzysowej. W tym celu przeprowadzane będą obok szkoleń resortowych wspólne szkolenia służb, udział w szkoleniach, konferencjach tematycznych. 2. Organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami instytucji wchodzących w skład lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy 3. Organizowanie interdyscyplinarnych szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy 	2015-2018	<ul style="list-style-type: none"> • Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki Uzależnień • Zespół Interdyscyplinarny • MOPS • MKRPA • Służba Zdrowia • Oświata • KPP

5.	Zmiana postawy mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno – edukacyjne, a w szczególności:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów itp.) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności 2. Dostarczenie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie 3. Umieszczenie informacji na stronach internetowych UM i MOPS w Bartoszycach 4. Spotkania informacyjne z mieszkańcami. 	2015-2018	<ul style="list-style-type: none"> • MKRPA • MOPS • Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki Uzależnień • Zespół Interdyscyplinarny
6.	Działalność punktu informacyjno–konsultacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin oraz ofiar przemocy, pełniącego rolę punktu informacji, wsparcia i pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Praca specjalistów w zakresie diagnozy i pomocy psychologicznej, poradnictwa prawnego. 2. Dyżury/ spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego 	2015-2018	<ul style="list-style-type: none"> • Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • MOPS • Zespół Interdyscyplinarny
7.	Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie ze stresem	1. Organizowanie zajęć edukacyjnych	2015-2018	<ul style="list-style-type: none"> • Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki Uzależnień
8.	Konferencje, seminaria dot. rodziny oraz problemów przemocy w rodzinie	1. Organizowanie i udział w konferencjach, seminariach		<ul style="list-style-type: none"> • Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki Uzależnień • MOPS • Zespół Interdyscyplinarny

VIII. MONITORING I EWALUACJA

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Bartoszyce na lata 2015-2018 będzie podlegał systematycznej ocenie. Prowadzony monitoring działań oraz ich ocena i uzyskane w ten sposób informacje o skuteczności i efektywności działań programowych, wpływać będą na podejmowanie decyzji o ich dalszej kontynuacji lub wprowadzeniu zmian. Monitorowania realizacji zadań programowych oraz jego ewaluacji będzie dokonywać Zespół Interdyscyplinarny m.in. w oparciu o:

- ✓ liczbę sporządzonych „Niebieskich Kart”
- ✓ liczbę posiedzeń grup roboczych
- ✓ liczbę porad udzielanych w Punkcie Informacyjno- Konsultacyjnym
- ✓ liczbę osób przeszkolonych w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą.
- ✓ liczbę osób objętych programami korekcyjno- edukacyjnymi

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Środki na realizację programu mogą pochodzić ze:

- ✓ środków finansowych na realizację zadań własnych gminy,
- ✓ środków finansowych pozyskiwanych z zezwoleń na sprzedaż alkoholu,
- ✓ wykorzystywania zasobów różnych instytucji włączonych w program,
- ✓ środków finansowe pozyskiwane z szeroko rozumianych programów.

Opracowanie: Katarzyna Siry, Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki Uzależnień.